

KODEKS ETYKI

Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku

PREAMBUŁA

Przemiany ustrojowe w Polsce oraz gwałtowne przemiany kulturowe i cywilizacyjne w świecie współczesnym, określane terminem „przyśpieszenie historii”, skłaniają do szukania solidnych punktów oparcia, niezawodnych drogowskazów. Nagląca staje się więc potrzeba precyzyjnego określenia podstawowych wartości oraz powinności dostosowanych do współczesnych warunków kulturowych i cywilizacyjnych. Uczelnie wyższe, stanowiące jeden z filarów kultury europejskiej, powinny – nie rezygnując z podążania z duchem czasu – stać się ostoją doskonałości etycznej oraz profesjonalnej rzetelności.

Uczelnie wyższe pełnią niezwykle ważną rolę społeczną poprzez poszukiwania naukowe w duchu prawdy oraz kształcenie i wychowywanie młodego pokolenia. Nie należy zapominać, że „takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”.

Medyczny profil uczelni czyni te wymogi jeszcze bardziej pilnymi. Poszukiwanie prawdy łączy się w tym przypadku ściśle z podwyższaniem jakości i długości życia ludzkiego; adepci zaś tej uczelni mają pełnić szczególnie ważną rolę społeczną, której wyznacznikiem winna być troska o ochronę życia i zdrowia ludzkiego - niezależnie od narodowości, rasy, wyznania, światopoglądu, statusu społecznego oraz innych podobnych uwarunkowań.

Biorąc to pod uwagę, członkowie społeczności Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, świadomi wyjątkowej społecznej misji Uczelni, przyjmują Kodeks, w którym ujęte zostały podstawowe wartości oraz powinności etyczne.

WARTOŚCI

Wartości uznawane przez uczelnię winny sprzyjać rozwojowi nauki i kształtowaniu zdrowych postaw moralnych. Do wartości tych należą: Prawda, Godność, Wolność, Odpowiedzialność, Poszanowanie Życia Ludzkiego, Uczciwość i Sprawiedliwość. Urzeczywistnianie tych wartości jest niezwykle istotne ze względu na ważną społeczną rolę jaką pełni Uczelnia. Im bardziej znaczącą pozycję w społeczeństwie zajmują jej pracownicy i reprezentanci, tym wyższe winni spełniać wymagania etyczne. Co więcej, wierność powyższym wartościom łączy się ze wzrostem w ludzkim świecie wartości najwyższej, czyli najogólniej pojętego Dobra.

1. Prawda

Służba prawdzie jako wartości jest podstawowym obowiązkiem uczonego. Prawda pojmowana jest tu jako zgodność sądów z rzeczywistością. Obowiązek wobec prawdy wiąże z dociekliwością badawczą, z poszukiwaniem nowych, wciąż lepszych rozwiązań. Przeciwnością prawdy jest nie tylko jawny fałsz, ale i skrajny dogmatyzm, czyli wszelkie roszczenia do posiadania prawdy absolutnej, nieweryfikowalnej i bezdyskusyjnej. Prawda jest wartością autoteliczną – będąc celem nauki, nie może być wykorzystywana jako środek do

innych celów. Pełni ona również kluczową rolę w życiu moralnym każdego człowieka, bo tylko żyjąc w prawdzie może on spełniać się osobowo i afirmować godność osoby ludzkiej.

2. Godność

Godność to wartość osoby decydująca o tym, jak człowiek powinien być traktowany, jak powinien traktować samego siebie oraz innych. Godność osoby ludzkiej wskazuje, że nie może być ona nigdy traktowana jako środek, ale zawsze jako cel. Godność jest wartością niezbywalną i niezależną od rasy, płci, wyznania, światopoglądu, zamożności, pozycji społecznej.

3. Wolność

Wolność to możliwość podejmowania i realizowania decyzji. Jest ona elementarną wartością przysługującą osobie ludzkiej. Wartości etyczne rozwijają się najpełniej w społecznościach ludzi wolnych. Wolność jest warunkiem wyboru wartości, ich poszukiwania i kreacji. W środowisku akademickim szczególne znaczenie posiada wolność słowa (nie godząca jednak w godność innego człowieka), wolność sumienia, wolność badań naukowych. Należy podkreślić znaczenie wolności nauki jako całej dziedziny; jest ona warunkiem jej rozwoju i żywotności, jej twórczego i otwartego charakteru. Przysługująca człowiekowi wolność pociąga jednak za sobą odpowiedzialność za dokonane wybory, czyny i zaniechania. Odpowiedzialność ta jest szczególnie istotna w przypadku nauk stosowanych.

4. Odpowiedzialność

Odpowiedzialność dotyczy własnego warsztatu naukowego, troski o wychowanie kolejnych generacji oraz aplikacji wyników nauki w praktyce. Odpowiedzialność oznacza również pełne i aktywne uczestnictwo we wszystkich formach życia akademickiego, tak w zakresie podejmowanych funkcji, pracy dydaktycznej, jak i obrony dobrze pojętych interesów własnej placówki. Odpowiedzialność wreszcie dotyczy losów społeczeństwa oraz całej ludzkości.

5. Poszanowanie życia ludzkiego

Człowiek ma prawo do życia; jest to wartość niezbywalna, przynależna, podobnie jak godność, każdemu człowiekowi. Wartość ta ma szczególne znaczenie w uczelniach medycznych, których celem najwyższym jest służba życiu i zdrowiu ludzkiemu.

6. Uczciwość

Uczciwość to jedna z najbardziej podstawowych i powszechnie obowiązujących wartości etycznych. Jest ona związana z rzetelnością, sumiennością w postępowaniu, poszanowaniu własności, prawością i niezdolnością do oszustwa. Uczciwy naukowiec jest solidny w swojej pracy, nie poddaje się presji szybkiej sławy czy kariery; odkrywa w pełni tajemnice swego warsztatu; umie określić granice swej wiedzy i niewiedzy, nie udając przed nikim, iż posiadał więcej mądrości, niż było to możliwe; unika formułowania sądów dotyczących problematyki, w której nie jest specjalistą. Uczciwy nauczyciel akademicki przekazuje studentom wiedzę opartą o najnowsze dokonania światowej nauki.

7. Sprawiedliwość

Sprawiedliwość jest konsekwentnym dążeniem do tego, aby dawać każdemu, co mu się należy. Jest ona wartością fundamentalną przy rozdziale dóbr oraz – co w przypadku Uczelni jest szczególnie ważne – dokonywaniu ocen. Sprawiedliwość łączy się z respektowaniem prawa do równego i uczciwego traktowania wszystkich ludzi.

POWINNOŚCI

1. Postępować zgodnie z zasadami etyki ogólnej, dobrych obyczajów, dążyć do sprawiedliwości, bezstronności i sprzeciwiać się wszelkim formom dyskryminacji ze względu na rasę, religię, czy światopogląd.
2. Ściśle przestrzegać obowiązującego prawa oraz norm określonych odpowiednimi kodeksami etyki zawodowej.
3. Czynnie reagować na przejawy poważnego naruszania zasad etycznych zarówno w miejscu pracy, jak i w życiu społecznym.
4. Zdecydowanie przeciwstawiać się każdej formie patologii życia moralnego. Zwalczać korupcję, nepotyzm, kumoterstwo, defraudację i inne przejawy nieuczciwości.
5. Traktować ludzi sprawiedliwie, sprzeciwiać się agresji i próbom szkodenia innym. Łagodzić pojawiające się konflikty międzyludzkie w duchu starożytnej maksymy, że mądrość polega na tym, aby z nieprzyjaciół czynić przyjaciół, a nie z przyjaciół - nieprzyjaciół.
6. Prowadzić badania naukowe traktując prawdę jako wartość nadrzędną. Wykazywać się krytycyzmem, dociekliwością i wnikliwością w stawianiu pytań oraz uczciwością w szukaniu odpowiedzi. Rzetelnie przedstawiać wyniki badań, nie ukrywając niewygodnych faktów, alternatywnych hipotez i sposobów interpretacji.
7. Przy prowadzeniu dydaktyki i badań naukowych z zakresu nauk klinicznych kierować się poszanowaniem dobra pacjenta, uwzględniać przysługujące mu prawa – w szczególności prawo do intymności.
8. Przestrzegać zasad sprawiedliwego podziału własności intelektualnej w stosunku do swoich pracowników i innych współautorów.
9. Sprzyjać rzetelności krytyki naukowej zgodnej z zasadami kompetencji, bezstronności i terminowości w opiniowaniu dorobku i prac naukowych innych osób i instytucji.
10. Podnosić poziom społecznego zrozumienia osiągnięć nauki i technik medycznych.
11. Nieustannie doskonalić warsztat badawczy oraz umiejętności dydaktyczne.
12. Zachować uczciwość w przekazywaniu wiedzy i sumiennosc w ocenie stopnia jej przyswojenia przez studentów. Być życzliwym, lecz wymagającym opiekunem i wychowawcą studentów oraz młodych adeptów nauki. Sprzyjać budowaniu tradycyjnej relacji mistrz – uczeń.
13. Inspirować studentów do samodzielnego myślenia, wyrażania swoich opinii i aktywnego uczestnictwa w procesie dydaktycznym.
14. Traktować studentów z należytym szacunkiem, życzliwością i taktem, nie podważać wobec nich autorytetu innych nauczycieli oraz nie formułować sądów kategorycznych, wykluczających dyskusję.

15. Przeciwwstawiać się nieuczciwemu postępowaniu studentów w trakcie sprawdzania posiadanej przez nich wiedzy.
16. Dbać o dobre imię Uniwersytetu Medycznego i upowszechniać jego osiągnięcia. Unikać rzeczywistego lub potencjalnego konfliktu interesów i działań wymierzonych w powagę i autorytet Uczelni.
17. Osoby zarządzające i pracownicy powinni być świadomi wartości etycznych przyjętych w jednostce i przestrzegać ich przy wykonywaniu powierzonych zadań.
18. Osoby zarządzające powinny wspierać i promować przestrzeganie wartości etycznych, dając dobry przykład codziennym postępowaniem i podejmowanymi decyzjami.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Każdy członek społeczności Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku:

1. Zobowiązuje się w swoim sumieniu do rzetelnego przestrzegania niniejszego Kodeksu Etyki UMB.
2. W przypadku złamania zasad Kodeksu godzi się honorowo na poddanie się ocenie etycznej przez JM Rektora lub wyznaczone przez niego osoby.

Białystok, 31.05.2011r.